

جوانی علی علیه السلام گویی برای جوانان

می گویند باید از حضرت علی (ع) الگو بگیریم! اما چگونه؟!... من يك جوان هستم! يك جوان با خصوصیات خاص دوران جوانی! يك جوان با شور و نشاط خاص این دوران که به خنده و تفریح، به شور و احساسات نیاز دارد و به الگویی که مرا به شور آورد!

- با تمام این حرفها، باز هم بهترین الگو برای تو و برای همه، مولای متقیان است؛ و بخصوص جوانی شان!

- جوانی حضرت علی (ع)؟!

الگو گرفتن يك الگو

- بله ! خود امیرالمؤمنین هم در جوانی شان، الگو داشته اند. الگوشان هم پیامبر بوده است. علی (ع) از شش سالگی همراه و همراز پیامبر و در خانه ایشان زندگی می کرده اند و در همه امور زندگی شان، حتی جزئی ترین مسائل هم به پیامبر اقتدا می نمودند. یعنی خود ایشان هم از يك انسان کامل و والای دیگر، الگو می گرفته اند.

- اما چگونه؟!

- پیامبر اکرم (ص) و علی (ع) همواره با هم بودند، از هنگام عبادت و خلوت در غار گرفته تا مراحل مختلف دعوت خویشان، دعوت عمومی در خانه خدا و حتی سفرهای تبلیغی پیامبر. علی (ع) همیشه اول صبح به دیدار پیامبر می رفت و آنگاه یکدیگر را شاداب و در آغوش می کشیدند و احوال هم را می پرسیدند. آندو بزرگوار اوقات زیادی از شبانه روز را در کنار هم به کار و تلاش می پرداختند و گاه علی (ع) خالصانه عرق از پیشانی پیامبر (ص) پاک می کرد و ایشان نیز صمیمانه از او تشکر می نمود.

علی (ع) خود در این باره می فرماید : ((پیامبر (ص) مرا در دامن خود پرورید. من کودک بودم، پیامبر مرا چون فرزند خود در آغوش گرمش می فشرد و در استراحتگاه مخصوص خود جای می داد... هرگز نیافت که من دروغی بگویم و در کردار من اشتباهی رخ دهد. من همچون بچه شتری تازه که پیوسته به دنبال مادرش هست، به دنبال او می رفتم. او هر روز نکته های تازه ای از اخلاق را برای من آشکار می ساخت. و مرا فرمان میداد که در خط او حرکت کنم. آن حضرت مدتی از سال در کوه حرا به سر می برد و کسی جز من او را نمی دید... من نور وحی و رسالت را میدیدم و بوی خوش ودل انگیز نبوت را احساس می کردم.. موقعیتی که من در محضر رسول الله داشتم برای هیچ کس نبود.))

- بسیار خوب! تمام این حرفها درست! اما حضرت علی، پیامبر را می دیده اند، وجودشان را لمس می کرده و به ایشان اقتدا می کرده اند اما من چه؟! من که حضرت علی را نمی بینم، چگونه می توانم از ایشان الگو بگیریم؟!

- تاریخ که روح، افعال و رفتار امیرالمؤمنین را دیده و نقل کرده است. از او استفاده کن! از دیدگان تاریخ!

- آری! مگر تو نمی گفتی الگویی می خواهی که تو را به شور بیاورد. آنچه می تواند يك جوان را به شور بیاورد، دیدن حماسه آفرینی ها و شورمندی های کسی است که به او علاقمند است. حال چه کس دیگری را سراغ داری که به اندازه امیرالمؤمنین ، حماسه آفریده باشد. در همان کودکی که مصادف بود با آغاز بعثت پیامبر، کودکانی که به تحریک مشرکان، پیامبر را آزار می دادند و سنگ می پرانند، با شجاعت از اطراف پیامبر دور می کرد. چه کسی ، شب را در بستری پر خطر بجای دیگری، بجای محبوبش خوابیده و از آن شب به عنوان لذتبخش ترین شب عمرش یاد کرده است؟ مگر رشادتهای امیرالمؤمنین را در جنگ بدر نشنیده ای؟! آن هنگام او فقط 25 سال داشته است و به گفته مورخین نیمی از کشته شدگان این جنگ با ضرب شمشیر علی (ع) از پای در آمده بودند. می دانی در جنگ احد زمانیکه علی (ع) 26 سال داشت، آنجا که در همان اوائل جنگ پرچمدار 9 لشکر دشمن را به خاک انداخت و بعد هم هنگامی که پیامبر در خطر محاصره بود پروانه وار به دور آن حضرت می چرخید و از وجود مبارکش محافظت می کرد همه مردم چه ندایی را از آسمان شنیدند:

((لا فتی الا علی، لا سیف الا ذوالفقار))

((علی از همه جوانها بهتر است و ذوالفقار او از همه شمشیرها برنده تر))

- اما جنگ خندق و شجاعت بی همتای علی (ع) و داوطلب شدن ایشان جهت مبارزه با عمرو بن عبدود یکی از نیرومندترین مردان عرب آری همانجا بود که پیامبر به واسطه اخلاص علی (ع) در این مقابله بی نظیر فرمود :

((ضربه علی یوم الخندق، افضل من عباده الثقلین))

به راستی که چنین حمله ای در وصف هیچ دلیر مرد دیگری بیان نشده! در آن زمان امیرالمؤمنین 28 سال بیشتر نداشت!

در جنگ خیبر نیز هنگامیکه تمام مردان با تجربه و جنگ دیده سپاه اسلام، شکست خورده بازگشتند، علی (ع) به میدان آمد و با فتح قلعه محکم و مقاوم خیبر آن پیروزی بزرگ را برای اسلام به ارمغان آورد.

به راستی که هیچ جوان دیگری، چنین جوانی پرشور و هیجان انگیزی نداشته است.

همه مردان بزرگ تاریخ بشریت و پیشاپیش همه آنان علی (ع) در دوران جوانی از رموز موفقیت خود بهره برده، راههای پرپیچ و خم آن را با درخشندگی پشت سر نهاده،

توانسته اند کارهای بزرگی را به انجام رسانند.

تفریح و شادی علی (ع)

- می دانی ای دوست عزیز؛ من هم حرفهای تو را می پذیرم. اما جنگ و شورش و حماسه فقط بخشی از زندگی انسان است. چیزهای دیگری هم هستند که آدمی باید به آنها هم توجه کند. الگوی کامل، باید در آن زمینه ها هم حرف برای گفتن داشته باشد. اینطور نیست؟

- حتماً همینطور است. و من به تو می گویم که امیرالمؤمنین در آن موارد هم، الگویی قابل قبول و کامل ارایه می دهد. آخر تو درباره زندگی امیرالمؤمنین چه فکر کرده ای؟

فکر می کنی تمام زندگی حضرت علی (ع) در جنگ و عبادت خلاصه شده؟

- یعنی اینطور نبوده است؟!

- نه که نبوده است! حضرت علی (ع)، مردی خوش رو و خندان بوده اند. همیشه تبسم خوش آیندی بر لب داشته اند که دل مؤمنان را شاد می کرده است. ایشان تفریح هم می کرده اند. منتها تفریح در دیدگاه علی (ع) ولگردی و اتلاف وقت یا روز را به شب رساندن نبود.

- پس تفریح علی (ع) چگونه بود؟

علی (ع) کار را تفریح می دانست.

تفریح او را، مسافرت، کمک به دیگران، تحصیل و تدریس، سرودن، نوشتن، حفظ و قرائت قرآن، مباحثه، نگریستن به طبیعت و ورزش تشکیل می داد. پرداختن به ورزشهای شمشیربازی، پرتاب نیزه، اسب سواری، کشتی، وزنه برداری و شرکت در مسابقات ورزشی هم برای ایشان جنبه تفریح داشته است. - چقدر جالب بوده است! احتمالاً به دلیل همین دیدگاه امیرالمؤمنین نسبت به تفریح و زندگی بوده است که اگر سرتاسر زندگی شان را مرور کنیم، لحظه ای توقف و سکون در آن نمی یابیم. گویی حتی يك لحظه هم با لحظه قبلی شان مشابه نبوده است. و درست به دلیل همین دیدگاه بود که شوخی و خنده هم در سیره مولای متقیان، شکل دیگری داشت.

- مگر شوخی و خنده علی (ع) چگونه بود؟

امیرالمؤمنین اهل شوخی و مزاح بود، اما نه شوخی های زننده و بی مزه! بلکه مزاح های معنادار و آموزنده!

هرگاه که یکی از یاران و دوستانش را غمگین و گرفته می دید، با شوخی او را خوشحال می کرد تا اندکی از اندوهش کم شود. از همه مهمتر اینکه، شادی علی (ع) هنگامی بود که يك کافر، مسلمان می شد. جنگی به پیروزی ختم می شد، غذایی به فقیر می رساند، دل غمگین را شاد می کرد، مشکلی را از کسی مرتفع می کرد و کودک یتیمی را ذوق زده می نمود. نکته دیگر هم این بود که مولای متقیان در شوخی هایش مراقب و محافظ حدود شرعی بود تا حتی به شوخی دروغ نگوید، دل مؤمنی را نشکند یا با زن و دختر نامحرمی، شوخی ننماید.

علی و ارتباط با زنان و دختران

- به طور مثال همین چگونگی ارتباط داشتن با زنها و دخترهای نامحرم در جامعه، یکی از معضلات امروز ما جوانها است. بخاطر اینکه نه الگوی مناسبی در مورد آن ارائه شده و نه دیدگاه دین در مورد آن به خوبی مشخص و تبیین شده است. تازه، تدریجی ها و کج رویهای گروهها و طبقات گوناگون در مرحله عمل را هم به آن اضافه کن. اگر به سیره امیرالمؤمنین دقت کنی، می بینی که حضرت علی (ع) در سنین جوانی با زنان سالخورده اسلام سلام و احوالپرسی می نمود ولی با دختران و زنان جوان نه! حتی سلام هم نمی کرد. در حالیکه پیامبر در همان زمان با زنان و دختران هم سلام و احوالپرسی می کردند. چون زمانی که علی (ع) 20 ساله و درعنفوان جوانی چنین عمل می نمود، پیامبر اکرم (ص) قریب 50 سال از عمر شریفشان می گذشت بنابراین از آنجا که احتمال پیش آمدن گناه دست کم برای طرف مقابل دور از ذهن نبود، علی (ع) این تربیت شده مکتب پیامبر به عنوان يك جوان سعی داشت مسائل ارتباطی و حدود بین دختر و پسر یا به عبارتی زن و مرد را مراعات کند. هر چند وجود نازنین آن حضرت میرا و پاکیزه از هر گونه آلودگی بود.

از طرفی پیامبر سه دختر جوان به نامهای زینب، ام کلثوم و فاطمه در خانه داشتند. حضرت علی (ع) با اینکه از کودکی به این خانه رفت و آمد داشتند، اما در این رفت و آمدها نهایت دقت را به عمل می آوردند. در حالیکه همین علی (ع) در دوران خلافتش، وقتی که حدود 60 سال سن داشت و همسر شهیدی را نیازمند کمک دید، به یاری او شتافت.

پس در ارتباط با افراد نامحرم، چیزی که بیش از عوامل دیگر اهمیت دارد

نیت و انگیزه طرفین و از همه مهمتر عدم امکان وجود مفسده در این ارتباط برای هر دو نفر است!

یاری رساندن به نیازمند و در طلب رضای خدا آنها در حد ضرورت مطلوب است و لیکن این سیره جدای از بهانه جویی برای آشنایی و استمناعات و لذت جویی و هرگونه آلودگی دیگر است.

به راستی که کسی چون حضرت علی (ع)، در سنین جوانی اش و در ریزترین حرکات و رفتارهایش بهترین الگوی نسل جوان ماست.

بنیاد نهج البلاغه